

PIOTR PACEK*

Collegium Civitas, Warszawa, Polska

ZNACZENIE WSPARCIA PAŃSTW ZACHODNICH I ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH DLA PRZEBIEGU WOJNY W UKRAINIE

THE IMPORTANCE OF THE SUPPORT OF WESTERN STATES AND INTERNATIONAL ORGANIZATIONS FOR THE COURSE OF THE WAR IN UKRAINE

ABSTRAKT: Artykuł stanowi próbę przedstawienia znaczenia wsparcia udzielanego Ukrainie przez państwa zachodnie i organizacje międzynarodowe na przebieg konfliktu zbrojnego Rosji z Ukrainą w 2022 roku. By ukazać szerszy kontekst dotyczący procesu przedstawiona jest także chronologia wojny ukraińsko-rosyjskiej, zaczynając od zajęcia Krymu, poprzez separację Donbasu, początek inwazji i etap kijowski, wojnę pozycyjną, a kończąc na kontrofensywach charkowskiej i chersońskiej. W dalszej części przeanalizowana została pomoc Zachodu udzielana Ukrainie, ze wskazaniem państw, które pomogły najczęściej, w kategoriach pomocy wojskowej, humanitarnej, ekonomicznej, politycznej, ale także wsparcia uchodźców. Autorzy wysuwają tezę, że dla wielu podmiotów polityki międzynarodowej, w tym Unii Europejskiej, obecny konflikt można uznać za historyczny, gdyż po raz pierwszy w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zdecydowano się przekazać walczącej stronie śmiertelność broni. Artykuł wskazuje ponadto, że choć wśród państw NATO zdecydowana większość opowiada się za wsparciem Ukrainy, to nie ma jedności na temat ilości i jakości tej pomocy, co w przyszłości może doprowadzić do pewnych konfliktów wewnątrz sojuszu. Podkreślona zostaje również powszechna zgodność ekspertów obu stron konfliktu wskazujących, że bez wsparcia Zachodu Ukraina miałaby niewielkie szanse na zwycięstwo, a Rosja posiadałaby znaczną przewagę.

SŁOWA KLUCZOWE: Ukraina, młodzież, media społecznościowe, wojna hybrydowa, bezpieczeństwo w Internecie.

* dr Piotr Pacek, Collegium Civitas, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0002-2182-2316>, p.pacek@akademia.mil.pl

Copyright (c) 2023 Piotr Pacek. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

ABSTRACT: The article attempts to present the impact of the support provided to Ukraine by Western countries and international organisations on the course of Russia's armed conflict with Ukraine in 2022. In order to present a broader context regarding the process, a timeline of the Ukraine-Russia war is presented, starting with the seizure of Crimea, the separation of Donbass, the beginning of the invasion and the Kiev phase, the positional war, and ending with the Kharkiv and Kherson counter-offensives. It goes on to analyse the aid provided by the West to Ukraine, with the indication of countries that proved most helpful, in terms of military, humanitarian, economic and political assistance, but also in refugee support. The authors put forward the thesis that for many international policy actors, including the European Union, the current conflict can be considered historic, as it is the first time that a decision was reached to hand over lethal weapons to a warring party as part of a common foreign and security policy. The article further points out that although there is a clear majority among NATO countries in favour of supporting Ukraine, there is no unanimity on the quantity and quality of this assistance, which could lead to certain conflicts within the alliance in the future. It also highlights the general consensus of experts on both sides of the conflict indicating that without Western support, Ukraine would have little chance of victory and Russia would have a significant advantage.

KEYWORDS: conflict, Ukraine, Russia, support, Western countries

WPROWADZENIE

Indywidualne interesy poszczególnych jednostek lub grup od wieków kształtują ich odpowiedzi na konflikty, w których, przynajmniej początkowo, nie są one stronami. Reakcje podmiotów będących świadkami konfliktów różniły się diametralnie w zależności od okoliczności, zaczynając od kompletnego ignorowania konfliktu, poprzez wsparcie jednej ze stron, kończąc na bezpośrednim działaniu militarnym i aktywnym włączeniem się w działania wojenne. W ostatnich latach pomimo pozornego światowego pokoju obserwować mogliśmy wiele takich konfliktów, w których angażowały się lub „interweniowały” także państwa zachodu. Nieco inaczej prezentuje się kwestia konfliktu rosyjsko – ukraińskiego - wobec obaw rozpętania konfliktu globalnego Zachód nie zdecydował się na interwencję przeciwko Rosji czy też np. wprowadzenie na Ukrainę sił stabilizacyjnych. Obecnie jednak w przeciwieństwie do roku 2014 zdecydowano się wesprzeć Ukrainę nie tylko działaniami pozornymi, ale także wydatnym wsparciem militarnym, politycznym i finansowym godzącym boleśnie w Federację Rosyjską. Państwa zachodnie uznały, że wsparcie takie oznacza pewne zaangażowanie się w konflikt, ale nie status strony wojującej. Tym samym mimo zwiększania potencjału Ukrainy nie stajemy się stroną tego konfliktu i nie narażamy w bezpośredni sposób na fizyczne ataki

Federacji Rosyjskiej. Należy zadać jednak pytanie jaka jest skala okazywanego Ukrainie wsparcia? Czy jest ona wystarczająca? Oraz czy bez przedmiotowego wsparcia Ukraina miałaby szansę na przetrwanie?

WOJNA ROSJI Z UKRAINĄ

Wojna rosyjsko-ukraińska rozpoczęła się wcieleniem przez Rosję Krymu w skład Federacji Rosyjskiej oraz aktywnym wspieraniem wojsk Ługańskiej i Donieckiej Republiki Ludowej. Reakcja państw zachodnich ograniczyła się do oficjalnego potępienia tych działań i pewnych sankcji gospodarczych. Główna część konfliktu zakończyła się podpisaniem II traktatu mińskiego, na mocy którego wojna weszła w stan zamrożenia, aż do 2021 roku, kiedy Rosja rozpoczęła gromadzenie swoich sił militarnych niedaleko od granicy z Ukrainą, podając jako powód ćwiczenia wojskowe. 24 lutego 2022 roku rozpoczęła się pełnoskalowa inwazja rosyjska, która oficjalnie za zadanie miała denazyfikację oraz demilitaryzację Ukrainy oraz wyzwolenie obywateli spod władzy niedemokratycznego reżimu w Kijowie. W początkowej fazie wojny wyróżniano 4 kierunki ataku: południowy (chersoński), wschodni (doniecki), północny (charkowski) oraz główny – kijowski. W pierwszych dniach agresor zdobył znaczne terytoria metodą blitzkriegu. Największe zdobycze Rosja uzyskała na południu, gdzie zajęła Chersoń, Melitopol, Enerгодар, wraz z Zaporoską Elektrownią Atomową, stworzyła „most lądowy” na Krym, a także rozpoczęła oblężenie Mariupola i Mikołajewa. Kierunek doniecki był najspokojniejszy w pierwszej fazie wojny, a Rosja zdobyła tylko kilka mniejszych miejscowości. Na północy Rosja okrążyła Charków, Sumy oraz Czernichów, oblegając te miasta, jednak nie udało jej się ich zdobyć. Udało jej się natomiast zająć Izium. Atak na stolicę przeprowadzony został wojskami z terytorium Białorusi oraz tymi, które uczestniczyły w ofensywie na Charków, Sumy i Czernichów. Doszło do okrążenia Kijowa od strony północy, wschodu i zachodu, jednak przez miesiąc nie udało się agresorowi przełamać ukraińskiej obrony. Kiedy na przełomie marca i kwietnia wojska rosyjskie wycofały się z obwodów kijowskiego, czernihowskiego i sumskiego wojna przeszła w drugą fazę.¹

Druga faza wojny rozpoczęła się zintensyfikowaniem działań na kierunku wschodnim, gdzie Rosja regularnie zdobywała terytorium i dążyła do zajęcia w pełni obwodów ługańskiego i

¹ A. Wilk, Wojna niewygrana, wojna nieprzebrana. Sytuacja militarna po 100 dniach rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2022-06-03/wojna-niewygrana-wojna-nieprzebrana-sytuacja-militarna-po-100> [dostęp: 2.01.2023 r.].

donieckiego. W tym czasie Rosjanie na południu odstąpili od oblężenia Mikołajewa i skupili się na umocnieniu obrony wokół Chersonia oraz kontrolowali prawie cały Mariupol. Na północy nadal zajmowali znaczną część obwodu charkowskiego, ale odstąpili od bezpośrednich prób ataku na miasto, ograniczając się do regularnego ostrzału. Na wschodzie zajęli Popasną i Rubiżne, przygotowując się do ataków na Siewierodoneck, Łysyczańsk, Słowiańsk, Łymań i Bachmut. Konflikt zmienił swój profil i przeobraził się z gwałtownej inwazji w wojnę pozycyjną, której inicjatywa w większości nadal pozostawała rosyjska. Do końca sierpnia wojska ukraińskie zdobyły nieznaczne tereny w obwodzie chersońskim, a wokół Charkowa Ukraińcom udało się odepchnąć siły wroga na przynajmniej 25 kilometrów od centrum miasta w każdym kierunku. Natomiast wojska rosyjskie w Donbasie poczyniły znacznie większe zdobycze, zajmując prawie całe terytorium obwodów ługańskiego i donieckiego oraz przejmując kontrolę nad miejscowościami: Łysyczańsk, Siewierodoneck, Łymań i Horliwka. Nie udało im się jednak przełamać obrony w Bachmut, gdzie walki trwały od maja i trwają do czasu pisania tego artykułu.

Przełom w tym impasie wojennym nastąpił na początku września, kiedy to Ukraińcy najpierw zaczęli zbierać siły w obwodzie chersońskim, a następnie przeprowadzili udaną kontrofensywę na kierunku charkowskim. Do końca października wojskom ukraińskim udało się wyzwolić około 12 tysięcy kilometrów kwadratowych terytorium, początkowo wypierając wroga za rzekę Oskil, a następnie dalej, zmuszając go do powrotu na linię obrony Światowe-Kreminna. Chaotyczny odwrót sił rosyjskich został potępiony przez rosyjską opinię publiczną, a także przez publicystów w rosyjskich mediach narodowych. W ten sposób cały obwód charkowski przeszedł pod kontrolę ukraińską. Mimo to, ostrzał głównych miast w tym rejonie przez siły rosyjskie nie został przerwany.² 30 września, kilka dni po przeprowadzonym referendum, Władimir Putin ogłosił włączenie obwodów zaporoskiego, chersońskiego, ługańskiego i donieckiego w skład Federacji Rosyjskiej, pomimo faktu, że żadne z tych terytoriów nie było w pełni kontrolowane przez Rosję. Kolejną skuteczną operacją wojsk ukraińskich było wyzwolenie Chersonia, po tym jak 9 listopada minister obrony Rosji Siergiej

² K.Nieczypor, P.Żochowski, Dalsze postępy wojsk ukraińskich. 223. dzień wojny, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-10-05/dalsze-postepy-wojsk-ukrainskich-223-dzien-wojny> [dostęp: 2.01.2023 r.].

Szojgu ogłosił wycofanie wojsk na lewy brzeg Dniepru. Ukraińcom udało się wyzwolić kolejne 4,5 tysiąca kilometrów kwadratowych terytorium.³

ZAPOTRZEBOWANIE UKRAINY NA POMOC ZGŁASZANE PAŃSTWOM ZACHODNIM W ZAKRESIE WSPARCIA GOSPODARCZEGO I MILITARNEGO

27 lutego 2022 prezydent Wołodymyr Zeleński wezwał ochotników z całego świata do dołączenia do nowoutworzonego Międzynarodowego Legionu Obrony Terytorialnej Ukrainy.⁴ Następnego dnia wystosował prośbę o rozpatrzenie wniosku o włączenie Ukrainy do Unii Europejskiej w trybie natychmiastowym, według specjalnej procedury.⁵ Od początku inwazji wystosowane były także prośby o tak zwane „zamknięcie nieba” nad Ukrainą, czyli utworzenie strefy zakazu lotów, tak jak to miało miejsce na przykład w Iraku. W konsekwencji tego działania wszystkie maszyny latające oraz pociski zostałyby strącane przy pomocy obrony przeciwlotniczej oraz lotnictwa. Z racji odmowy podjęcia takiego działania przez państwa NATO, Ukraina poprosiła o dostarczenie myśliwców i zapewnienie baz lotniczych na terytorium sojuszu, aby zyskać przewagę w powietrzu, jednak i to spotkało się z odmową. Kolejną wnioskiem Ukrainy było dostarczenie systemów obrony przeciwlotniczej takich jak S-300, co zostało przyjęte jako możliwe przez Sojusz Północnoatlantycki.⁶

Po pierwszym miesiącu wojny prezydent Zeleński w swoim wystąpieniu dla przywódców NATO zaapelował o zniesienie ograniczeń w rodzajach dostarczanej broni, w tym także pocisków przeciwokrętowych.⁷ Ukraina szukała także potencjalnych dostawców broni w innych krajach, takich jak Południowa Korea, jednak Seul odmówił udzielenia takiej pomocy, jednocześnie zapewniając o wsparciu humanitarnym.⁸ W apelu do Banku Światowego

³ A.Wilk, P.Żochowski, Chersoń pod kontrolą Ukrainy. 263. dzień wojny, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-11-14/cherson-pod-kontrola-ukrainy-263-dzien-wojny> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴ M.Skovlund, 'Come and Fight': Ukraine President Zelenskyy Asks for Foreign Volunteers, <https://www.coffeordie.com/ukraine-zelenskyy-foreign-volunteers> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵ A.Brzozowski, Ukraine requests EU membership under fast-track procedure, <https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/ukraine-requests-eu-membership-under-fast-track-procedure/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁶ E.Knickmeyer, What did Ukraine President Zelensky ask for during his call with Congress?, <https://www.pbs.org/newshour/politics/what-did-ukraine-president-zelensky-ask-for-during-his-call-with-u-s-congress> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷ The Defense Post, US, Allies Could Give Ukraine Anti-Ship Missiles, <https://www.thedefensepost.com/2022/03/24/anti-ship-missiles-ukraine/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁸ I.Sajid, Ukraine's Zelenskyy asks South Korea for military support, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/ukraine-s-zelenskyy-asks-south-korea-for-military-support/2560879> [dostęp: 2.01.2023 r.].

prezydent Ukrainy określił potrzeby finansowe państwa na 7 miliardów dolarów miesięcznie oraz setki miliardów na odbudowę po zakończeniu wojny.⁹ Podczas konferencji światowego forum ekonomicznego w Davos w maju 2022 roku ukraiński prezydent poprosił o nałożenie jak najostrzejszych sankcji ekonomicznych na Rosję. Wśród swoich postulatów wymienił: embargo na rosyjską ropę, kompletną blokadę dla wszystkich rosyjskich banków, całkowite zaprzestanie handlu z Rosją oraz pomoc dla marek i firm zagranicznych w opuszczeniu rynku rosyjskiego.¹⁰

Podczas szczytu państw NATO w Madrycie pod koniec czerwca Ukraina poprosiła o zwiększenie dostaw nowoczesnego sprzętu, zwłaszcza nowoczesnej artylerii. Podkreślił także wagę pomocy finansowej określając potrzebę 5 miliardów dolarów miesięcznie aby móc skutecznie bronić się przed agresorem.¹¹ W wrześniu odbyło się 77 coroczne Zgromadzenie Ogólne ONZ w Nowym Jorku. Podczas nagranych wcześniej przemówienia prezydent Zeleński namawiał do utworzenia specjalnego trybunału, który osądziłby rosyjskie zbrodnie w Ukrainie, ogłoszenia Rosji państwem sponsorującym terroryzm, poprosił o dostarczanie broni ofensywnej, zwłaszcza dalekiego zasięgu oraz obrony przeciwlotniczej, a także o pomoc finansową.¹² Pod koniec września w rozmowie z premierem Kanady Justinem Trudeau poprosił o pomoc w oczyszczaniu terenów z min i niewybuchów.¹³ 30 września ukraiński prezydent podpisał wniosek o przyłączenie Ukrainy do NATO w trybie przyspieszonym.¹⁴

W październiku, 2 dni po ataku na most kerczeński, Rosja przeprowadziła zmasowany atak na obiekty infrastruktury cywilnej oraz krytycznej z użyciem amunicji krążącej, pocisków balistycznych oraz manewrujących. Po tym ataku Rusłan Stefenczuk, ukraiński parlamentarzysta, wystosował listy do kongresmenów Stanów Zjednoczonych o zapewnienie najbardziej potrzebnych systemów. Wśród nich wymienił: systemy obrony przeciwlotniczej

⁹ J.Jiménez, Zelensky Says Ukraine Needs \$7 Billion in Support per Month, <https://www.nytimes.com/2022/04/21/world/zelensky-ukraine-support.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹⁰ H.Ridgwell, Ukraine's President Asks Davos Global Elite to Help Isolate Russia, <https://www.voanews.com/a/ukraine-s-president-asks-davos-global-elite-to-help-isolate-russia/6585875.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹¹ RFE/RL's Ukrainian Service, Zelenskiy Asks NATO Allies For Modern Heavy Weapons, More Financial Support. RadioFreeEurope/RadioLiberty, <https://www.rferl.org/a/ukraine-zelenskiy-nato-modern-weapons-financial-supprot/31921346.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹² UN News, Ukrainian President outlines peace formula that punishes aggression, restores security. <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127421> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹³ Reuters Staff, Ukraine's Zelenskyy says he asked Trudeau for help in removing landmines, <https://www.ctvnews.ca/world/ukraine-s-zelenskyy-says-he-asked-trudeau-for-help-in-removing-landmines-1.6088559> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹⁴ V.Zelensky, We are taking our decisive step by signing Ukraine's application for accelerated accession to NATO. <https://www.president.gov.ua/en/news/mi-robimo-svij-viznachalnij-krok-pidpisuyuchi-zayavku-ukrayi-78173> [dostęp: 2.01.2023 r.].

NASAMS, systemy C-RAM, systemy pocisków balistycznych ATACMS oraz myśliwce F-15 i F-16.¹⁵ Podobne prośby zostały wystosowane także do innych krajów, między innymi Izraela, którego poproszono o Żelazną Kopułę i inne systemy obrony przeciwlotniczej.¹⁶

Wnioski Ukrainy o wsparcie Zachodu składane były więc od początku agresji na jej terytorium. Niemniej jednak nie od razu podjęto decyzje o dostarczeniu jej broni śmiertelnej, w tym zwłaszcza broni ciężkiej tj. czołgi czy haubice samobieżne. Podczas 2022 roku obserwować można było też różne reakcje poszczególnych państw, a także zmiany postaw wraz z po pierwsze eskalacją konfliktu i zbrodniami Rosji, a po drugie rosnącymi zdolnościami i sukcesami Ukraińców.

WSPARCIE UKRAINY PRZEZ PAŃSTWA ZACHODNIE

Od początku inwazji rosyjskiej Ukraina jest wspierana przez szereg państw na różnych płaszczyznach. Część z nich zdecydowała się tylko na pomoc humanitarną, jednak jest grupa państw, która wspiera Ukrainę także militarnie, politycznie oraz ekonomicznie. Są to państwa określane jako „zachodnie”, czyli członkowie Unii Europejskiej, NATO, Izrael, Australia, Nowa Zelandia, Japonia i Korea Południowa.

Największą pomoc ofiarowały Stany Zjednoczone, które na ten cel przekazały ponad 19,3 miliardów dolarów pomocy militarnej,¹⁷ 4,5 miliarda pomocy finansowej oraz 1,5 miliarda pomocy humanitarnej,¹⁸ co i tak stanowi około połowę z zapowiedzianych wydatków na pomoc, które mają wynieść w sumie ponad 52 miliardy dolarów.¹⁹ W aspekcie pomocy został przekazany następujący sprzęt: 142 haubice M777, 36 haubic 105 mm, 276 pojazdów taktycznych przeznaczonych do holowania, 38 systemów artylerii raketowej HIMARS, 1000

¹⁵ J.Detsch, Ukraine Asks for Western Help to Shut Down Its Skies, <https://foreignpolicy.com/2022/10/10/ukraine-weapons-wish-list-russia-terrorism-attacks/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹⁶ B.Ravid, Scoop: Ukraine officially asks Israel for Iron Dome, other defense systems. <https://www.axios.com/2022/10/19/ukraine-requests-israel-iron-dome-defense-iran-russia-war> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹⁷ U.S. Department of Defense, IMMEDIATE RELEASE Fact Sheet on U.S. Security Assistance to Ukraine. <https://media.defense.gov/2022/Nov/10/2003113149/-1/-1/1/UKRAINE-FACT-SHEET-NOV-10.PDF> [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹⁸ A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-_ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

¹⁹ C.Trebesch, K.Bushnell, L.Franz, A.Frank, B.Kumar, I.Kharitonov, Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine, <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> [dostęp: 2.01.2023 r.].

samochodów wielozadaniowych Humvee, 200 opancerzonych transporterów M113, 45 czołgów T-72, 250 opancerzonych wozów bojowych M1117, 440 bojowych wozów MRAP MaxxPro, 1600 przeciwlotniczych kierowanych pocisków Stinger, 38 000 różnego rodzaju granatów przeciwpancernych, 8500 przeciwpancernych pocisków kierowanych Javelin, 1500 przeciwpancernych pocisków kierowanych BGM-71 TOW, 20 systemów moździerzowych 120mm, 20 śmigłowców wojskowych Mi-17, 700 sztuk amunicji krążącej Switchblade, drony rozpoznawcze Puma, 15 dronów rozpoznawczych Scan Eagle, 1800 sztuk amunicji krążącej Phoenix Ghost,, 8 naziemnych systemów obrony przeciwlotniczej NASAMS, rakiety do systemów obrony powietrznej HAWK, 4 systemy obrony powietrznej Avenger, 2 wyrzutnie rakiet Harpoon, systemy antydronowe VAMPIRE, pociski rakietowe AGM-88 HARM, 50 radarów rozpoznania artyleryjskiego, 4 radary rozpoznania moździerzowego, 4 radary obserwacji powietrznej, a także amunicję i inny sprzęt wojskowy oraz wsparcie wywiadowcze i szkoleniowe.²⁰ Stany Zjednoczone zobowiązały się przekazać też rządowi ukraińskiemu pomoc finansową w postaci 15 miliardów dolarów oraz humanitarną o wartości 9 miliardów dolarów.²¹

Drugim największym dostawcą pomocy militarnej dla Ukrainy jest Wielka Brytania. Wśród broni wysłanej Ukrainie znajdują się: wieloprowadnicowe wyrzutnie rakiet M270, 120 transporterów opancerzonych Mastiff, 6 samobieżnych systemów przeciwlotniczych Stromer, 200 kierowanych pocisków Brimstone-1, 7565 przeciwpancernych pocisków kierowanych NLAW, rakietowe systemy przeciwlotnicze Starstreak, 2 niszcyciele min typu Sandown, 200 dronów rozpoznawczych Desert Hawk, utajniony rodzaj dronów transportowych,²² a także we współpracy z rządem norweskim minidrony rozpoznawcze Black Hornet.²³ Wartość pomocy

²⁰ A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.]; U.S. Department of Defense, IMMEDIATE RELEASE Fact Sheet on U.S. Security Assistance to Ukraine. <https://media.defense.gov/2022/Nov/10/2003113149/-1/-1/1/UKRAINE-FACT-SHEET-NOV-10.PDF>; J.Williams, Here's every weapon US has supplied to Ukraine with 13 billion, <https://thehill.com/policy/defense/3597492-heres-every-weapon-us-has-supplied-to-ukraine-with-13-billion/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

²¹ C.Trebesch, K.Bushnell, L.Franz, A.Frank, B.Kumar, I.Kharitonov, Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine, <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> [dostęp: 2.01.2023 r.].

²² A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

²³ M.Trinko, Ukraine will receive Black Hornet Nano micro drones, they weigh 16 grams, fly up to 2 km and are designed for urban warfare, <https://gagadget.com/en/war/160320-ukraine-will-receive-black-hornet-nano-micro-drones-they-weigh-16-grams-fly-up-to-2-km-and-are-designed-for-urban-war/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

militarnej zapewnionej przez Wielką Brytanię wynosi 2,65 miliarda euro.²⁴ Finansowo Wielka Brytania obiecała udzielić Ukrainie pomocy o wartości ponad 2,5 miliarda dolarów, a także przekazała pomoc humanitarną o wartości 370 milionów.²⁵ Brytyjczycy przeszkolili i wyposażyli także 10 000 ukraińskich żołnierzy i planują wyszkolić co najmniej drugie tyle.²⁶

Na trzecim miejscu pod względem wartości przekazanej pomocy militarnej dla Ukrainy plasuje się Polska, która wysłała sprzęt wojskowy i broń o wartości 1,8 miliarda euro.²⁷ Znany sprzęt, który Polska wysłała Ukrainie to: 100 moździerzy LMP-2017, 18 armatohaubic samobieżnych AHS Krab, 240 czołgów T-72, czołgi PT-91 Twardy, przeciwpancerne pociski kierowane Javelin, drony rozpoznawcze FlyEye, amunicję krążącą Warmate,²⁸ kołowe transportery piechoty AMZ Dzik,²⁹ haubice samobieżne 2S1 Goździk, bojowe wozy piechoty BWP-1, wieloprowadnicowe wyrzutnie rakiet BM-21 Grad, systemy przeciwlotnicze Piorun, granatniki przeciwpancerne RPG-76 Komar, karabinki Grot i inny sprzęt wojskowy.³⁰ Wsparcie sprzętowe dla Ukrainy organizowane było również w ramach inicjatyw prywatnych – przekazywano m.in. samochody terenowe, agregaty, wyposażenia, ale także zebrano pieniądze na tureckiego drona bojowego Bayraktar TB-2, drony obserwacyjne FlyEye oraz amunicję krążącą (tzw. drony kamikadze) Warmate.³¹ Narodowy Bank Polski, jako jedyny narodowy bank centralny, zdecydował się już na początku wojny na utworzenie linii SWAP z ukraińskiej hrywny na dolar amerykański, o wartości 1 miliarda dolarów, aby usprawnić rządowi Ukraińskiemu

²⁴ C.Mills, Military assistance to Ukraine since the Russian invasion, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9477/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

²⁵ C.Trebesch, K.Bushnell, L.Franz, A.Frank, B.Kumar, I.Kharitonov, Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine, <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> [dostęp: 2.01.2023 r.].

²⁶ PM extends Ukraine military training to pilots and marines as President Zelenskyy makes first visit to the UK since Russian invasion <https://www.gov.uk/government/news/pm-extends-ukraine-military-training-to-pilots-and-marines-as-president-zelenskyy-makes-first-visit-to-the-uk-since-russian-invasion> [dostęp: 2.01.2023 r.].

²⁷ C.Trebesch, K.Bushnell, L.Franz, A.Frank, B.Kumar, I.Kharitonov, Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine, <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> [dostęp: 2.01.2023 r.].

²⁸ A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

²⁹ M.Łysoń, Nowe pojazdy dla Ukrainy. Opisujemy AMZ Dzik, M113, YPR-765, Piraha P, Mastif i Szakal, <https://www.chip.pl/2022/05/nowe-pojazdy-dla-ukrainy> [dostęp: 2.01.2023 r.].

³⁰ A.Kozłowski, Polskie uzbrojenie w Ukrainie. Co wysłała Warszawa? https://geekweek.interia.pl/militaria/news-polskie-uzbrojenie-w-ukrainie-co-wyslala-warszawa_nld,6019503 [dostęp: 2.01.2023 r.].

³¹ Polska przekazała Ukrainie uzbrojenie o wartości ponad 2,2 miliarda euro, <https://www.infor.pl/prawo/sluzby-mundurowe/wojsko/5680131,polska-przekazala-ukrainie-uzbrojenie-o-wartosci-ponad-dwa-miliarda-euro.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

transakcje międzynarodowe.³² Podkreślić należy, że jak poinformował wiceprezes Polskiego Funduszu Rozwoju Bartosz Marczuk, całkowite polskie wsparcie dla Ukrainy i uchodźców w 2022 r. sięgnęło 35-40 mld zł.³³

Wartość przekazanych sprzętu wojskowego oraz broni przez Republikę Federalną Niemiec wynosi ponad 1,5 miliarda euro.³⁴ Według oficjalnych danych podanych przez niemiecki rząd Ukrainie został wysłany następujący sprzęt: 5 wieloprowadnicowych wyrzutni rakiet MARS II wraz z dostawami pocisków, 30 pojazdów o zwiększonej odporności na miny MRAP DINGO, 14 samobieżnych armatohaubic Panzerhaubitze 2000, system obrony powietrznej Iris-T wraz z dostawami pocisków, 30 samobieżnych dział samobieżnych Gepard, 54 bojowych transporterów opancerzonych M113, 8 transporterów czołgów M1070 Oshkosh, 39 pojazdów do patrolu granic, 10 samochodów wielozadaniowych Humvee, 7944 granatniki przeciwpancerne RGW 90 Matador, 3000 granatników przeciwpancernych Panzerfaust 3, 2700 pocisków przeciwlotniczych Strieła-2, 500 pocisków przeciwlotniczych Stinger, 14 900 min przeciwczołgowych, 50 bomb penetrujących, 28 wykrywaczy dronów i zagłuszaczy sygnałów, 18 dronów rozpoznawczych, 10 dział antydronowych, 8 radarów nadzoru terenu, system radarowy COBRA oraz inny sprzęt wojskowy i amunicję.³⁵ Niemiecki rząd zobowiązał się wesprzeć Ukrainę finansowo pomocą o wartości 1,15 miliarda euro oraz humanitarnie o wartości 950 milionów.³⁶

Kanada, która na pomoc militarną Ukrainie przeznaczyła około 1 miliarda dolarów wysłała Ukrainie armatohaubice M777, 39 opancerzonych pojazdów wsparcia bojowego, 4500 granatników przeciwpancernych M72, granatniki przeciwpancerne Carl Gustaf M2, 500 000

³² A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

³³ Ile wyniosło polskie wsparcie dla Ukrainy w 2022? Wiceprezes PFR podał kwotę <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/8618474,wsparcie-ukraina-pfr-jaka-kwota.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

³⁴ Portal Ukraine Support Tracker Instytutu Gospodarki Światowej w Kilonii wskazuje, że wsparcie deklarowane przez Niemcy wynosi 2,34 mld euro, co dawałoby trzecie miejsce w rankingu, a Polsce czwarte. Przeprowadzona analiza wskazuje jednak, że są to donacje deklarowane, a nie przekazane. Szerzej <https://www.rp.pl/biznes/art37630121-nasz-kraj-w-swiatowej-czolowce-pomocy-wojskowej-dla-kijowa> [dostęp: 12.02.2023 r.].

³⁵ The Federal Government, Military support for Ukraine, <https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/military-support-ukraine-2054992> [dostęp: 2.01.2023 r.].

³⁶ C.Trebesch, K.Bushnell, L.Franz, A.Frank, B.Kumar, I.Kharitonov, Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine, <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> [dostęp: 2.01.2023 r.].

zestawów zimowych ubiorów dla żołnierzy oraz amunicję i inny sprzęt wojskowy. Ponadto Kanada organizowała szkolenia dla ukraińskich żołnierzy, zapewniała wsparcie wywiadowcze oraz przeznaczyła 3 samoloty CC-130J Hercules do wsparcia transportu sprzętu wojskowego.³⁷ Obiecana finansowa pomoc Kanady dla Ukrainy wyniosła ponad 1,8 miliarda dolarów, a humanitarna 300 milionów.³⁸

Francja utajniła szczegóły części pomocy militarnej, którą wysłała na Ukrainę, jednak jej całkowita wartość wyniosła 233 miliony euro, co sprawiło, że zajmuje 11 miejsce pod tym względem.³⁹ Znane jest wysłanie systemów obrony powietrznej Crotale, 18 samobieżnych armatohaubic CEASAR, 15 armatohaubic TRF1, transportery opancerzone VAB, przeciwpancerne pociski kierowane MILAN, pociski przeciwlotnicze Mistral oraz przeciwpancerne pociski kierowane Javelin. Ponadto rząd francuski przeznaczył 100 milionów euro na grant dla rządu ukraińskiego, z zastrzeżeniem, że musi on zostać wykorzystany do zakupu sprzętu od francuskiego producenta.⁴⁰ Finansowo zdecydowano się pomóc poprzez zaoferowanie 1,2 miliarda euro na wybrane projekty⁴¹ oraz 300 milionów euro pożyczki.⁴² Przekazano także 36 prefabrykowanych mostów, jako wsparcie logistyczne⁴³ oraz 100 milionów euro pomocy humanitarnej.⁴⁴

Jeżeli wziąć pod uwagę możliwości finansowe państw, to największą pomoc przekazały małe państwa regionu. Estonia - 1 proc. PKB, przed Łotwą (0,88 proc.) i Litwą (0,35 proc.). Polska jest

³⁷ National Defence, Canadian military support to Ukraine, <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/campaigns/canadian-military-support-to-ukraine.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

³⁸ C.Trebesch, K.Bushnell, L.Franz, A.Frank, B.Kumar, I.Kharitonov, Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine, <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> [dostęp: 2.01.2023 r.].

³⁹ M.Slavicek, What weapons is France sending to Ukraine?, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2022/10/11/what-weapons-is-france-sending-to-ukraine_5999916_4.html [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴⁰ M.Slavicek, What weapons is France sending to Ukraine?, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2022/10/11/what-weapons-is-france-sending-to-ukraine_5999916_4.html [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴¹ Ukrinform, France to provide EUR 1.2B in program funding for Ukraine's development – President's Office, <https://www.ukrinform.net/rubric-economy/3400470-france-to-provide-eur-12b-in-program-funding-for-ukraines-development-presidents-office.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴² IFCCI, Signature of a budget loan of 300 million euros from France to Ukraine, <http://ifcci.com/signature-of-a-budget-loan-of-300-million-euros-from-france-to-ukraine/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴³ Ukrinform, Французька компанія Matiere передасть Україні 36 легкозбірних мостів, <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3528111-francuzka-kompania-matiere-peredast-ukraini-36-legkozbirnih-mostiv.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴⁴ D.Basso, France sent €100 million humanitarian aid to Ukraine, https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/france-sent-e100-million-humanitarian-aid-to-ukraine/ [dostęp: 2.01.2023 r.].

czwarta z 0,3-proc. udziałem w PKB. Za nami są m.in. Słowacja (0,2 proc. PKB) i Czechy (0,19 proc.).

Litwa aktywnie wspiera Ukrainę, wysyłając: 50 transporterów opancerzonych M113, utajnioną liczbę opancerzonych pojazdów dowodzenia M577, utajnione rodzaje ciężkich moździerzy, pojazdów opancerzonych oraz pojazdów do rozminowywania terenu, przeciwlotnicze pociski kierowane Stinger,⁴⁵ haubice M101 oraz inny sprzęt wojskowy. Łączna wartość sprzętu bojowego przekazanego przez Litwę wynosi 180 milionów euro.⁴⁶ Użyczony został grant dla ukraińskiego rządu o wartości 10 milionów euro na potrzebne odbudowy oraz pomoc humanitarna o wartości przynajmniej 6 milionów euro.⁴⁷

Łotwa militarnie wsparła Ukrainę przekazując: m.in. 2 śmigłowce wojskowe Mi-17, 2 śmigłowce wojskowe Mi-2, 6 haubic samobieżnych M109,⁴⁸ przeciwlotnicze pociski kierowane Stinger, broń przeciwpancerną, hełmy, karabiny, amunicję, drony oraz inny sprzęt wojskowy. Na pomoc humanitarną przeznaczono około 8 milionów euro.⁴⁹ Estonia wysłała: haubice D30, przeciwpancerne pociski Javelin, kołowe transportery piechoty Alvis 4, drony, o których informacje zostały utajnione,⁵⁰ miny i granatniki przeciwczołgowe, moździerze, amunicję oraz inny sprzęt wojskowy. Aktywnie uczestniczy także w szkoleniu ukraińskich żołnierzy.⁵¹ Wartość pomocy wojskowej wynosi przynajmniej 300 milionów euro, a humanitarnej 20 milionów.⁵²

⁴⁵ A.Antezza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴⁶ K.Vadim, Lithuania hands over the 105-mm M101 howitzers to Ukraine. Militaryni, <https://mil.in.ua/en/news/lithuania-hands-over-the-105-mm-m101-howitzers-to-ukraine/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴⁷ LRT, Lithuania to step up expert support to Ukraine – PM, <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1733187/lithuania-to-step-up-expert-support-to-ukraine-pm> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴⁸ Latvia donates helicopters and howitzers to Ukraine, <https://eng.lsm.lv/article/society/defense/latvia-donates-helicopters-and-howitzers-to-ukraine.a469489/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁴⁹ Cabinet of Ministers, Latvia supports Ukraine. Ministru Kabinets. https://www.mk.gov.lv/en/latvia-supports-ukraine?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F&fbclid=IwAR3D3KmjORj9mV0c5DP9GpfpMRaRpnQpXrJftZZAtSfxpF-9d7J5tS8umF8 [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵⁰ A.Antezza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵¹ ERR News, Estonia sends more ammunition, protective equipment to Ukraine, <https://news.err.ee/1608742171/estonia-sends-more-ammunition-protective-equipment-to-ukraine> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵² BNS/TBT Staff, Ukrainian president again thanks Estonia for support, https://www.baltictimes.com/ukrainian_president_again_thanks_estonia_for_support/ [dostęp: 2.01.2023 r.].

Włochy zdecydowały się utajnić informacje o ilości i rodzaju przekazywanej pomocy wojskowej, jednak wiadomo, że wysłano Ukrainie następujący sprzęt o wartości 150 milionów euro: działo piechotne M130, haubice FH70, bojowe transportery piechoty Iveco LMV oraz przeciwlotnicze pociski kierowane Stinger.⁵³ Ponadto w piątym pakiecie pomocy ogłoszonym 17 października miało się znaleźć przynajmniej 20 samobieżnych armatohaubic M109, 6 samobieżnych armatohaubic Panzerhaubitze 2000, 2 wieloprowadnicowe wyrzutnie rakiet MLRS oraz kilkadziesiąt bojowych transporterów opancerzonych M113.⁵⁴ Na pomoc finansową dla Ukrainy rząd włoski przeznaczył 500 milionów euro, a na humanitarną około 40 milionów euro.⁵⁵

Królestwo Hiszpanii przekazało Ukrainie pomoc wojskową o wartości około 100 milionów euro, a w tym 20 kołowych transporterów piechoty VAMTAC LAV, utajnioną liczbę transporterów opancerzonych M113 oraz 1370 granatników przeciwpancernych RPG-18.⁵⁶ Spekulowane było przekazanie czołgów Leopard 2, ale z powodu ich złego stanu technicznego nie zdecydowano się tego uczynić.⁵⁷ Ponadto 2 listopada został ogłoszony najnowszy pakiet pomocy militarnej, w którego skład mają wejść 4 systemy obrony powietrznej HAWK, 1 system przeciwlotniczy Aspide, raketowe systemy przeciwpancerne oraz inny sprzęt wojskowy.⁵⁸ Na pomoc humanitarną przeznaczono przynajmniej 31 milionów euro.⁵⁹

Zachód wspiera Ukrainę wywiadowczo, zapewniając aktualne informacje, zwiększając tym sposobem przewagę informacyjną Ukraińców. Nie bez znaczenia dla Ukrainy jest także pomoc

⁵³ A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵⁴ С.Добромильська, Україна отримала від Італії гаубиці M109L, PzH 2000 і реактивні системи MLRS. Високий Замок. <https://wz.lviv.ua/news/476145-ukraina-otrymala-vid-italii-haubyci-m109l-pzh-2000-i-reaktyvni-systemy-mlrs> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵⁵ Ministero degli Affari Esteri, Italy in support of Ukraine, https://www.esteri.it/en/politica-estera-e-cooperazione-allo-sviluppo/aree_geografiche/europa/litalia-a-sostegno-dellucraina/ [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵⁶ A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵⁷ J.Saballa, Spain Withdraws Offer to Send Leopard Tanks to Ukraine, <https://www.thedefensepost.com/2022/08/04/spain-leopard-tanks-ukraine-2/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵⁸ Slovo i Dilo, Системи Hawk та ЗРК Aspide: у МЗС розповіли, що Іспанія передає Україні. <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/02/novyna/bezpeka/systemy-hawk-ta-zrk-aspide-mzs-rozpovily-ispaniya-peredaye-ukrayini> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁵⁹ Exteriores, Spain allocates 31 million Ukraine emergency humanitarian aid, https://www.exteriores.gob.es/Embajadas/washington/en/Comunicacion/Noticias/Paginas/Articulos/20220317_NEWS01.aspx [dostęp: 2.01.2023 r.].

w przyjęciu uchodźców wojennych. Najwięcej uchodźców przyjęła Polska, która jako jedyny kraj gości u siebie ponad 1,5 milion ukraińskich uchodźców.⁶⁰ Według danych Straży Granicznej od 24 lutego 2022 r. do 19 lutego 2023 r. granicę polsko-ukraińską przekroczyło 9,945 mln uchodźców z Ukrainy, głównie kobiet i dzieci.. Najwięcej Ukraińców mieszkających w Polsce było w kwietniu 2022 roku, kiedy to ta liczba wyniosła 3,85 miliona osób.⁶¹ Biorąc pod uwagę liczbę ludności państwa goszczącego uchodźców to liderem jest Republika Czeska, gdzie liczba uchodźców z Ukrainy względem ogółu mieszkańców państwa wynosi około 3,87%.⁶² Ponadto Zachód zdecydował się wprowadzić szereg sankcji ekonomicznych przeciwko Federacji Rosyjskiej, wśród których są zakaz lotów rosyjskich linii lotniczych nad przestrzenią powietrzną Unii Europejskiej, zakończenie współpracy gospodarczej w sprawie rurociągów Nord Stream 1 i 2, odłączenie rosyjskich banków od systemu SWIFT oraz wprowadzenie embargo na rosyjskie ropę, gaz i węgiel wprowadzone przez niektóre państwa.

WSPARCIE UKRAINY PRZEZ ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE

Pośród wielu organizacji międzynarodowych, które wspierają ukraińską ludność lub rząd, dwie można uznać za najbardziej zaangażowane w ten proces. Jest to Unia Europejska oraz Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego. Ich wsparcie jest kluczowe dla ciągłego oporu Ukrainy i osłabianiu pozycji Rosji w tym konflikcie. Unia Europejska na 2022 rok w ramach pomocy finansowej przekaże Ukrainie 13,2 miliardów euro. W budżecie europejskim na rok 2023 została także uwzględniona pomoc o wartości 18 miliardów euro.⁶³ Ponadto, po raz pierwszy w historii, Unia Europejska zdecydowała się przekazać śmiertelnośną broń o wartości 2,5 miliarda euro, poprzez stworzony w marcu 2021 roku EPF w ramach wspólnej polityki

⁶⁰ Refugees from Ukraine recorded across Europe <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁶¹ Unia Metropolii Polskich, 3,4 mln Ukraińców w Polsce. Nowy raport Unii Metropolii Polskich, <https://metropolie.pl/artykul/34-mln-ukraincow-w-polsce-nowy-raport-unii-metropolii-polskich?fbclid=IwAR0zS3B2QSFzDYxvXjl0R8EB8utJqdByJUHAe8AnxwkTCeWXnvVi8WcD2Do> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁶² A.Anteza, P.Frank, E.Franz, E. Rebiskaya, C. Trebesch, The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁶³ J.Liboreiro, Ukraine war: The EU promised €9 billion in financial aid to Kyiv. Where is it?, <https://www.euronews.com/my-europe/2022/11/07/ukraine-war-the-eu-promised-9-billion-in-financial-aid-to-kyiv-where-is-it> [dostęp: 2.01.2023 r.].

zagranicznej i bezpieczeństwa.⁶⁴ Unia Europejska przyjęła także szereg sankcji gospodarczych przeciwko Rosji, a także personalnych przeciwko najważniejszym przedstawicielom obecnej władzy, tak jak było to już wcześniej wspomniane. Na pomoc humanitarną Unia Europejska przeznaczyła ponad pół miliarda euro oraz ponad 400 milionów euro pomocy rzeczowej poprzez Unijny Mechanizm Ochrony Ludności.⁶⁵

Wartość pomocy NATO jest sumą pomocy poszczególnych państw członkowskich, zwłaszcza w kontekście militarnym. Zdecydowana większość sojuszu wspiera Ukrainę, pomimo różnic w ilości i jakości tego wsparcia, a sekretarz generalny NATO opowiedział się za aktywną militarną pomocą do czasu rozwiązania konfliktu, jednością terytorialną Ukrainy w granicach z 1991 roku oraz wolnością Ukrainy do wyboru własnej polityki zagranicznej, w tym dołączenia do UE i NATO.⁶⁶ Oprócz tych dwóch organizacji na Ukrainie działają różne organy ONZ, takie jak UNICEF, UNESCO, UNHCR, WHO i IAEA oraz międzynarodowe niezależne organizacje humanitarne, które fundusze otrzymują od prywatnych darczyńców.

ZNACZENIE WSPARCIA PAŃSTW ZACHODNICH I ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH

Znaczenie i konsekwencje wsparcia Ukrainy przez Zachód są niemożliwe do dokładnego określenia, dlatego należy polegać na eksperckich opiniach. Na początku inwazji doradczyni wicepremiera Ukrainy Olena Sotnyk podkreśliła, że bez wsparcia Zachodu wygrana z Rosją będzie prawie niemożliwa.⁶⁷ Podobną opinię w tym czasie posiadał analityk polityczny, dr. Roman Rukomeda, który stwierdził, że Ukraina desperacko potrzebuje pomocy Zachodu oraz, że jest ona niezbędna aby zaprowadzić pokój.⁶⁸ Rosyjskie źródła wydają się być zgodne co do kwestii, że Ukraina nie przegrała jeszcze tej wojny tylko dzięki wsparciu Zachodu. Przytoczono opinię amerykańskiego eksperta, według której ukraińska gospodarka załamie się, niezależnie od pomocy USA, chociaż koniec amerykańskiego wsparcia oznaczałby znacznie wcześniejszy

⁶⁴ C.Trenkov-Wermuth, Ukraine: The EU's Unprecedented Provision of Lethal Aid is a Good First Step, <https://www.usip.org/publications/2022/10/ukraine-eus-unprecedented-provision-lethal-aid-good-first-step>

⁶⁵ European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, <https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁶⁶ J.Stoltenberg, Press point with NATO Secretary General Jens Stoltenberg, https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_207788.htm [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁶⁷ A.Ward, 'Almost not possible' for Ukraine to win without West's help, Ukraine official says, <https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2022/02/25/almost-not-possible-for-ukraine-to-win-00011969> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁶⁸ R.Rukomeda, Ukraine needs more international help, <https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/opinion/ukraine-needs-more-international-help/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

koniec ukraińskiego oporu.⁶⁹ Według profesora Władimira Batiuka z Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Moskwie w takim wypadku Ukraińcy nie przetrwaliby jednego miesiąca.⁷⁰ Przytoczono także wypowiedź ukraińskiego premiera, który ostrzegał, że bez pomocy finansowej Unii Europejskiej, Kijów nie będzie w stanie wypłacać świadczeń socjalnych, z powodu wyczerpania funduszy.⁷¹ Doradca prezydenta Ukrainy Oleksiej Arystowycz w czerwcu 2022 roku podkreślił jak fundamentalną rolę odgrywa wsparcie państw zachodnich, na czele z USA, w wojnie przeciwko Rosji. Według niego bez pomocy militarnej Zachodu Ukraińcy najprawdopodobniej zostaliby zepchnięci na zachód kraju i przygotowywaliby się do obrony Lwowa.⁷² Ponadto, z racji intensyfikacji ostrzału za pomocą dronów, pocisków manewrujących oraz balistycznych od września 2022 roku, ukraińska obrona przeciwlotnicza jest aktywnie wykorzystywana. Jest jednak ona niewystarczająca aby zapewnić bezpieczeństwo, więc w tym aspekcie Ukraina także jest zależna od dostaw z Zachodu.⁷³ Można więc założyć, że wsparcie państw Zachodnich i organizacji międzynarodowych odgrywa decydującą rolę w tym konflikcie. Pomoc militarna zapewniła utrzymanie możliwości obronnych Ukrainy, dała możliwości kontrofensywne, a także zmniejszyła rozmiar możliwych szkód ukraińskiej infrastruktury. Pomoc humanitarna poprawiła jakość życia ludności cywilnej oraz zapewniła odpowiednie środki lecznicze i sanitarne, żeby nie doprowadzić do katastrofy humanitarnej w niektórych regionach. Sankcje gospodarcze nie mają bezpośredniego wpływu na konflikt na Ukrainie, jednak ich długoterminowe efekty mają potencjał, aby zmniejszyć możliwości militarne Rosji oraz zniechęcić ją do dalszych działań.

⁶⁹ В. Душин, Политолог оценил слова замминистра экономики Украины о проигрыше без помощи США. <https://www.gazeta.ru/politics/news/2022/11/11/19012777.shtml?updated> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷⁰ А. Кукова, Профессор Батюк раскрыл, сколько продержится Украина без помощи США. <https://www.mk.ru/politics/2022/10/19/professor-batyuk-raskryl-skolko-proderzhitsya-ukraina-bez-pomoshhi-ssha.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷¹ И. Пламенев, Шмыгаль предупредил украинцев о невыплате зарплат и пенсий без помощи ЕС. РБК. <https://www.rbc.ru/politics/23/10/2022/635484469a79475f7a990e33> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷² В. Орлова, Арестович розповів, що без допомоги Заходу Україна уже б обороняла Львів. УНІАН. <https://www.unian.ua/war/arestovich-rozpoviv-shcho-bez-dopomogi-zahodu-ukrajina-uzhe-b-oboronyala-lviv-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11864031.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷³ Mind UA, Україна ризикує залишитися без засобів ППО і потребує допомоги Заходу — звіт RUSI, <https://mind.ua/news/20249190-ukrayina-rizikue-zalishititsya-bez-zasobiv-ppo-i-potrebue-dopomogi-zahodu-zvit-rusi> [dostęp: 2.01.2023 r.].

KONFRONTACJA POTRZEB I REALNEGO WSPARCIA

Duża część krajów europejskich zezwoliło swoim obywatelom na dołączenie do Międzynarodowego Legionu Obrony Terytorialnej Ukrainy. Do znanych osób, które dołączyły do tej formacji należą między innymi: norweska polityk z ludu Saamów Sandra Andersen Eira, Connor Kennedy, wnuk Roberta Kennediego oraz amerykański weteran Malcolm Nance. Pomimo chęci niektórych państw członkowskich, NATO nigdy nie utworzyło strefy zakazu lotów nad Ukrainą oraz oficjalnie nie wysłało żadnych samolotów. Wysłano natomiast systemy obrony przeciwlotniczej takie jak S-300, NASAMS, Apside i Iris-T, chociaż większość z nich została dostarczona dopiero po zmasowanym ataku z 10 października, a pierwsze ukraińskie prośby o te systemy pojawiły się już w lutym.⁷⁴ Wysłano pojazdy i transportery opancerzone, czołgi, artylerię, pociski manewrujące, wieloprowadnicowe wyrzutnie rakiet i inny sprzęt wojskowy, który został dokładniej przedstawiony powyżej. Izrael oficjalnie odmówił dostarczenia Ukrainie śmiertelnościowego sprzętu wojskowego oraz systemów obrony przeciwpowietrznej, podając jako uzasadnienie brak zbędnych baterii i pocisków, które można byłoby przekazać oraz wątpliwą skuteczność systemu Żelazna Kopuła w warunkach ukraińskich. Specjaliści z The Jerusalem Strategic Tribune jako prawdziwy powód podają jednak polityczną niechęć Izraela do jednoznacznego opowiedzenia się jako państwo nieprzyjazne Rosji.⁷⁵

Bank Światowy zgromadził od początku inwazji ponad 17,5 miliarda dolarów na pomoc Ukrainie, z czego zagospodarowanych zostało już ponad 11 miliardów.⁷⁶ Wsparcie finansowe dla Ukrainy w roku 2023 miałyby się opierać przede wszystkim na regularnej, comiesięcznej pomocy o wartości 1,5 miliarda dolarów od USA i takiej samej ilości od Unii Europejskiej.⁷⁷ Stopniowo prowadzony jest proces wprowadzenia pełnego embarga na rosyjską ropę, a także na jakikolwiek handel z Rosją przez kraje Unii Europejskiej. W grudniu zapadła decyzja o zakazie

⁷⁴ Deutsche Welle, Updates: Ukraine receives first NASAMS air defense systems, <https://www.dw.com/en/updates-ukraine-receives-first-nasams-air-defense-systems/a-63667120> [dostęp: 2.01.2023 r.]; Premier Ukrainy: Niemieckie systemy IRIS-T zestrzelują dziewięć na dziesięć rakiet, <https://forsal.pl/swiat/ukraina/artykuly/8575044,premier-ukrainy-niemieckie-systemy-iris-t-zestrzeluja-dziewiec-na-dziesiec-rakiet.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷⁵ D.Rakov, P.Shulker, The Reasoning Behind Israel's Refusal to Supply Weapons to Ukraine, <https://jstribune.com/shulker-rakov-the-reasoning-behind-israels-refusal-to-supply-weapons-to-ukraine/> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷⁶ World Bank Financing Support Mobilization to Ukraine since February 24, 2022, <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷⁷ J.Liboreiro, Ukraine war: The EU promised €9 billion in financial aid to Kyiv. Where is it? <https://www.euronews.com/my-europe/2022/11/07/ukraine-war-the-eu-promised-9-billion-in-financial-aid-to-kyiv-where-is-it> [dostęp: 2.01.2023 r.].

importu tego surowca drogą morską.⁷⁸ Ponadto więcej niż 1000 światowych marek i firm zaprzestało działania w Rosji w związku z inwazją.⁷⁹ Pomimo ukraińskich wniosków o specjalnie przyspieszone procesy wstąpienia do Unii Europejskiej i NATO oraz poparcia dla nich przez liderów niektórych państw, zwłaszcza Europy Wschodniej, ich egzekucja jest mało prawdopodobna. Przeciwno przyspieszonemu procesowi przyjęcia Ukrainy do Unii Europejskiej stawiają się Niderlandy i Francja.⁸⁰ Bułgaria natomiast nie uważa za możliwe przyjęcie państwa w stanie otwartej i aktywnej wojny do sojuszu militarnego. Wymaga ona, żeby najpierw został w obu państwach wdrożony plan pokojowego rozwiązania konfliktu.⁸¹ Podkreślić jednak należy, że w przypadku obu organizacji żadne z państw członkowskich nie opowiedziało się otwarcie przeciwko potencjalnemu przyszłemu włączeniu Ukrainy do tych organizacji.

PODSUMOWANIE

Wojna w Ukrainie, będąc największym konfliktem w Europie od czasu II wojny światowej, zmieniła dotychczasowy porządek w regionie. Znacznie silniejszy opór ukraińskich żołnierzy, początkowe problemy rosyjskiej armii, zdecydowana odpowiedź Zachodu, znacznie odróżniająca się od reakcji w 2014 roku, zwiększenie wydatków na obronność poszczególnych członków NATO oraz sukcesy kontrofensyw ukraińskich są elementami, które zaskoczyły opinię publiczną. Wojna na Ukrainie potoczyłaby się inaczej bez pomocy Zachodu, a opinie ekspertów, zarówno zachodnich, rosyjskich i ukraińskich, podkreślają jej kluczowość w utrzymaniu zdolności obronnych Ukrainy. Widoczny jest natomiast brak jednomyślności w podejściu do tego kryzysu pomiędzy poszczególnymi krajami tego samego bloku militarnego. Węgry zdecydowały się nie wysłać żadnej pomocy militarnej, choć aktywnie pomagają w zakresie humanitarnym. Francja przekazała pomoc militarną, chociaż w przeliczeniu na PKB tego kraju, było to znacznie mniej niż inne państwa. Znamienne jest, że największego wsparcia udziela

⁷⁸ P.Ciszek, Embargo na rosyjską ropę stało się faktem. "Rozpoczęło się przeciąganie liny.", <https://www.money.pl/gielda/embargo-na-rosyjska-ropę-stało-się-faktem-rozpoczęło-się-przeciąganie-liny-6840254259952160a.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁷⁹ Yale School of Management, Over 1,000 Companies Have Curtailed Operations in Russia—But Some Remain. <https://som.yale.edu/story/2022/over-1000-companies-have-curtailed-operations-russia-some-remain> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁸⁰ M.Gąsiorowski, Ukraina puka do unijnych drzwi. Właśnie dostała dobrą i złą wiadomość, <https://www.money.pl/gospodarka/ukraina-puka-do-unijnych-drzwi-wlasnie-dostala-dobra-i-zla-wiadomosc-6747184729520800a.html> [dostęp: 2.01.2023 r.].

⁸¹ D.Uhlig, Ukraina chce do NATO. Ale problem z ratyfikacją członkostwa mają na razie nawet Finlandia i Szwecja, <https://biqdata.wyborcza.pl/biqdata/7,159116,28984300,ukraina-chce-do-nato-ale-problem-z-ratyfikacja-czlonkostwa.html?disableRedirects=true> [dostęp: 2.01.2023 r.].

państwo nieeuropejskie - od 2014 r. wojskową pomoc materiałową o największej wartości nominalnej przekazują Ukrainie USA. Dostawy są realizowane głównie w ramach porozumień międzyrządowych (FMS), w większości finansowanych z programów Departamentu Stanu (*Foreign Military Financing*) i Departamentu Obrony (*Ukraine Security Assistance Initiative*).⁸² Należy jednak zadać pytanie co stałoby się gdyby Stany Zjednoczone uznały, że bardziej zagrożone są ich interesy w innym regionie świata, np. w związku z potencjalnym konfliktem z Chinami. Czy Ukraina mogłaby nadal skutecznie walczyć bez amerykańskiego wsparcia? Odpowiedź wydaje się być retoryczna. W zestawieniu wspierających państw wysokie miejsca zajmują państwa Europy Wschodniej, dawniej będące częścią bloku sowieckiego. Nie sprawi to oczywiście, że Niemcy czy Francja będą odgrywały w NATO dużo mniejszą rolę, ale nie należy wykluczać, że w przyszłości może to ukierunkować politykę wewnętrzną sojuszu, zwłaszcza że Ukraina oficjalnie złożyła wniosek o włączenie do NATO. Konflikt i rosnąca rola wschodniej flanki NATO może wymusić tu pewne zmiany. Odnosząc się do postawionych na wstępie tez należy jednak wyraźnie podkreślić, że pomimo ogromnego wsparcia państw zachodnich należy pamiętać, że Rosja, pomimo wielu popełnionych operacyjnych błędów, to państwo posiadające większy potencjał sił konwencjonalnych, niż Ukraina. To także państwo o potencjale nuklearnym. Obecny potencjał Ukrainy jest wciąż za mały by dokonać skutecznej kontrofensywy i odzyskać wszystkie czasowo utracone terytoria. Dlatego też zachód powinien zwiększyć swoje wysiłki nakierowane na wzmocnienie Ukrainy i jej potencjału militarnego. Nie tylko poprzez dostawy uzbrojenia i wyposażenia, ale także szkolenie sił. Zaniechanie takich działań może doprowadzić do wzmocnienia Rosji, a w następstwie, w perspektywie 10-15 lat, globalny konflikt z NATO.

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

Åtland, K. (2022). *The Donbas War at Eight Years: Autopsy of a Failed Peace Process*.

<https://www.researchgate.net/profile/Kristian->

⁸² J.Gotkowska, P.Szymański, Państwa NATO wobec dostaw broni dla Ukrainy,

<https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2022-02-03/panstwa-nato-wobec-dostaw-broni-dla-ukrainy> [dostęp: 2.01.2023 r.].

[Atland/publication/359652587](https://atland/publication/359652587) *The Donbas War at Eight Years Autopsy of a Failed Peace Process*
[/links/6246f03e7931cc7ccf0bb10e/The-Donbas-War-at-Eight-Years-Autopsy-of-a-Failed-Peace-Process.pdf](https://links/6246f03e7931cc7ccf0bb10e/The-Donbas-War-at-Eight-Years-Autopsy-of-a-Failed-Peace-Process.pdf)

Antezza, A., Frank, P., Franz, E., Rebiskaya, E., & Trebesch, C. (2022, August). *The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how?* Kiel Institute for the World Economy. https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/-ifw/Kiel_Working_Paper/2022/KWP_2218_Which_countries_help_Ukraine_and_how_/KWP_2218_Version5.pdf

Basso, D. (2022, May 3). *France sent €100 million humanitarian aid to Ukraine.*
https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/france-sent-e100-million-humanitarian-aid-to-ukraine/

BNS/TBT Staff. (2022). *Ukrainian president again thanks Estonia for support.*
<https://www.baltictimes.com/ukrainian-president-again-thanks-estonia-for-support/>

Brzozowski, A. (2022, March 1). *Ukraine requests EU membership under fast-track procedure.*
<https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/ukraine-requests-eu-membership-under-fast-track-procedure/>

Cabinet of Ministers. (2022). *Latvia supports Ukraine.* Ministru Kabinets. https://www.mk.gov.lv/en/latvia-supports-ukraine?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F&fbclid=IwAR3D3KmjORj9mV0c5DP9GpfpMRaRPnQpXrJftZZAtSfxpF-9d7J5tS8umF8

Cizak, P. (2022, December 6). *Embargo na rosyjską ropę stało się faktem. "Rozpoczęło się przeciąganie liny."*
<https://www.money.pl/gielda/embargo-na-rosyjska-ropę-stało-się-faktem-rozpoczęło-się-przeciąganie-liny-6840254259952160a.html>

Detsch, J. (2022, October 10). *Ukraine Asks for Western Help to Shut Down Its Skies.* Foreign Policy.
<https://foreignpolicy.com/2022/10/10/ukraine-weapons-wish-list-russia-terrorism-attacks/>

Deutsche Welle. (2022, November 7). *Updates: Ukraine receives first NASAMS air defense systems.*
<https://www.dw.com/en/updates-ukraine-receives-first-nasams-air-defense-systems/a-63667120>

Douglass, R. (2016). *Hobbes and political realism.* European Journal of Political Theory, 19(2), 250–269.
<https://doi.org/10.1177/1474885116677481>

eng.lsm.lv. (2022, August 16). *Latvia donates helicopters and howitzers to Ukraine.*
<https://eng.lsm.lv/article/society/defense/latvia-donates-helicopters-and-howitzers-to-ukraine.a469489/>

ERR News. (2022, October 7). *Estonia sends more ammunition, protective equipment to Ukraine.*
<https://news.err.ee/1608742171/estonia-sends-more-ammunition-protective-equipment-to-ukraine>

European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. (2022, November 17). *Ukraine.* https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_pl?etrans=pl

- Exteriores. (2022, September 22). *Spain allocates 31 million Ukraine emergency humanitarian aid*.
https://www.exteriores.gob.es/Embajadas/washington/en/Comunicacion/Noticias/Paginas/Articulos/20220317_NEWS01.aspx
- Gąsiorowski, M. (2022, March 14). *Ukraina puka do unijnych drzwi. Właśnie dostała dobrą i złą wiadomość*.
<https://www.money.pl/gospodarka/ukraina-puka-do-unijnych-drzwi-wlasnie-dostala-dobra-i-zla-wiadomosc-6747184729520800a.html>
- IFCCI. (2022, April 4). *Signature of a budget loan of 300 million euros from France to Ukraine*.
<http://ifcci.com/signature-of-a-budget-loan-of-300-million-euros-from-france-to-ukraine/>
- Jiménez, J. (2022, April 22). *Zelensky Says Ukraine Needs \$7 Billion in Support per Month*. The New York Times.
<https://www.nytimes.com/2022/04/21/world/zelensky-ukraine-support.html>
- Knickmeyer, E. (2022, March 16). *What did Ukraine President Zelensky ask for during his call with Congress?*
<https://www.pbs.org/newshour/politics/what-did-ukraine-president-zelensky-ask-for-during-his-call-with-u-s-congress>
- Kozłowski, A. (2022, May 12). *Polskie uzbrojenie w Ukrainie. Co wysłała Warszawa?*
<https://geekweek.interia.pl/militaria/news-polskie-uzbrojenie-w-ukrainie-co-wyslala-warszawa,nld,6019503>
- Liboreiro, J. (2022, November 8). *Ukraine war: The EU promised €9 billion in financial aid to Kyiv. Where is it?*
<https://www.euronews.com/my-europe/2022/11/07/ukraine-war-the-eu-promised-9-billion-in-financial-aid-to-kyiv-where-is-it>
- LRT. *Lithuania to step up expert support to Ukraine – PM* <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1733187/lithuania-to-step-up-expert-support-to-ukraine-pm>
- Łysoń, M. (2022, May 21). *Nowe pojazdy dla Ukrainy. Opisuujemy AMZ Dzik, M113, YPR-765, Piraha P, Mastif i Szakal*. <https://www.chip.pl/2022/05/nowe-pojazdy-dla-ukrainy>
- Mearsheimer, J. J. (2022). *The Causes and Consequences of the Ukraine Crisis*.
<https://leiterreports.typepad.com/files/causes-and-consequences-of-the-ukraine-crisis.national-interest.pdf>
- Mills, C. (2022, November). *Military assistance to Ukraine since the Russian invasion*.
<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9477/>
- Mind UA. (2022, November 7). *Україна ризикує залишитися без засобів ППО і потребує допомоги Заходу — звіт RUSI*. <https://mind.ua/news/20249190-ukrayina-rizikue-zalishitsiya-bez-zasobiv-ppo-i-potrebue-dopomogi-zahodu-zvit-rusi>
- Ministero degli Affari Esteri. (2022). *Italy in support of Ukraine*. https://www.esteri.it/en/politica-estera-e-cooperazione-allo-sviluppo/aree_geografiche/europa/litalia-a-sostegno-dellucraina/
- National Defence. (2022). *Canadian military support to Ukraine*. <https://www.canada.ca/en/department-national-defence/campaigns/canadian-military-support-to-ukraine.html>
- Nasz kraj w światowej czołówce pomocy wojskowej dla Kijowa* (2022), <https://www.rp.pl/biznes/art37630121-nasz-kraj-w-swiatowej-czolowce-pomocy-wojskowej-dla-kijowa>

- Nieczypor, K., & Żochowski, P. (2022, October 6). *Dalsze postępy wojsk ukraińskich. 223. dzień wojny*.
<https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-10-05/dalsze-postepy-wojsk-ukrainskich-223-dzien-wojny>
- Rakov, D., & Shulker, P. (2022, November 27). *The Reasoning Behind Israel's Refusal to Supply Weapons to Ukraine*. <https://jstribune.com/shuker-rakov-the-reasoning-behind-israels-refusal-to-supply-weapons-to-ukraine/>
- Ravid, B. (2022, October 19). *Scoop: Ukraine officially asks Israel for Iron Dome, other defense systems*.
<https://www.axios.com/2022/10/19/ukraine-requests-israel-iron-dome-defense-iran-russia-war>
- Redakcja Forsal.pl. (2022, October 25). *Premier Ukrainy: Niemieckie systemy IRIS-T zestrzeliwują dziewięć na dziesięć rakiet*. <https://forsal.pl/swiat/ukraina/artykuly/8575044,premier-ukrainy-niemieckie-systemy-iris-t-zestrzeliwuja-dziewiec-na-dziesiec-rakiet.html>
- Reuters Staff. (2022, September 29). *Ukraine's Zelenskyy says he asked Trudeau for help in removing landmines*.
<https://www.ctvnews.ca/world/ukraine-s-zelenskyy-says-he-asked-trudeau-for-help-in-removing-landmines-1.6088559>
- RFE/RL's Ukrainian Service. (2022, June 29). *Zelenskiy Asks NATO Allies For Modern Heavy Weapons, More Financial Support*. <https://www.rferl.org/a/ukraine-zelenskiy-nato-modern-weapons-financial-supprot/31921346.html>
- Ridgwell, H. (2022, May 23). *Ukraine's President Asks Davos Global Elite to Help Isolate Russia*.
<https://www.voanews.com/a/ukraine-s-president-asks-davos-global-elite-to-help-isolate-russia/6585875.html>
- Rukomeda, R. (2022, March 18). *'Ukraine needs more international help.'*
<https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/opinion/ukraine-needs-more-international-help/>
- Saballa, J. (2022, August 5). *Spain Withdraws Offer to Send Leopard Tanks to Ukraine*.
<https://www.thedefensepost.com/2022/08/04/spain-leopard-tanks-ukraine-2/>
- Sajid, I. (2022). *Ukraine's Zelenskyy asks South Korea for military support*. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/ukraine-s-zelenskyy-asks-south-korea-for-military-support/2560879>
- Skovlund, M., Jr. (2022, February 27). *'Come and Fight': Ukraine President Zelenskyy Asks for Foreign Volunteers*
<https://www.coffeeordie.com/ukraine-zelenskyy-foreign-volunteers>
- Slavicek, M. (2022, October 11). *What weapons is France sending to Ukraine?*
https://www.lemonde.fr/en/international/article/2022/10/11/what-weapons-is-france-sending-to-ukraine_5999916_4.html
- Slovo i Dilo. (2022, November 2). *Система Hawk та ЗРК Aspide: у МЗС розповіли, що Іспанія передає Україні*.
<https://www.slovoidilo.ua/2022/11/02/novyna/bezpeka/systemy-hawk-ta-zrk-aspide-mzs-rozpozvily-ispaniya-peredaye-ukrayini>
- Snyder, G. H., *Mearsheimer's World— Offensive Realism and the Struggle for Security*. International Security Vol. 27, No. 1, s. 149-173.
<http://www.rochelleterman.com/ir/sites/default/files/glaser+review+of+measheimer.pdf>

- Stoltenberg, J. (2022). *Press point with NATO Secretary General Jens Stoltenberg*. nato.int.
https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_207788.htm
- Trebesch, C., Bushnell, K., Franz, L., Frank, A., Kumar, B., & Kharitonov, I. (2022). *Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine*. Kiel Institute for the World Economy.
<https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set>
- Trenkov-Wermuth, C. (2022). *Ukraine: The EU's Unprecedented Provision of Lethal Aid is a Good First Step*.
<https://www.usip.org/publications/2022/10/ukraine-eus-unprecedented-provision-lethal-aid-good-first-step>
- Trinko, M. (2022, August 24). *Ukraine will receive Black Hornet Nano micro drones, they weigh 16 grams, fly up to 2 km and are designed for urban warfare*. <https://gagadget.com/en/war/160320-ukraine-will-receive-black-hornet-nano-micro-drones-they-weigh-16-grams-fly-up-to-2-km-and-are-designed-for-urban-war/>
- The Defense Post. (2022, March 25). *US, Allies Could Give Ukraine Anti-Ship Missiles*.
<https://www.thedefensepost.com/2022/03/24/anti-ship-missiles-ukraine/>
- The Federal Government. (2022, September 20). *Military support for Ukraine | Federal Government*.
<https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/military-support-ukraine-2054992>
- Uhlig, D. (2022). *Ukraina chce do NATO. Ale problem z ratyfikacją członkostwa mają na razie nawet Finlandia i Szwecja*. <https://biqdata.wyborcza.pl/biqdata/7,159116,28984300,ukraina-chce-do-nato-ale-problem-z-ratyfikacja-czlonkostwa.html?disableRedirects=true>
- Ukrinform. (2022, February 9). *France to provide EUR 1.2B in program funding for Ukraine's development – President's Office*. <https://www.ukrinform.net/rubric-economy/3400470-france-to-provide-eur-12b-in-program-funding-for-ukraines-development-presidents-office.html>
- Ukrinform. (2022, July 13). *Французька компанія Matiere передасть Україні 36 легкозбірних мостів*.
<https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3528111-francuzka-kompania-matiere-peredast-ukraini-36-legkozbirnih-mostiv.html>
- Unia Metropolii Polskich. (2022). *3,4 mln Ukraińców w Polsce. Nowy raport Unii Metropolii Polskich*.
<https://metropolie.pl/artykul/34-mln-ukraincow-w-polsce-nowy-raport-unii-metropolii-polskich?fbclid=IwAR0zS3B2QSFzDYxvXjI0R8EB8utJqdByJUHAe8AnxwkTCeWXnvVi8WcD2Do>
- UN News. (2022, September 22). *Ukrainian President outlines peace formula that punishes aggression, restores security*. <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127421>
- U.S. Department of Defense. (2022). *IMMEDIATE RELEASE Fact Sheet on U.S. Security Assistance to Ukraine*.
<https://media.defense.gov/2022/Nov/10/2003113149/-1/-1/1/UKRAINE-FACT-SHEET-NOV-10.PDF>
- Vadim, K. (2022, September 7). *Lithuania hands over the 105-mm M101 howitzers to Ukraine*.
<https://mil.in.ua/en/news/lithuania-hands-over-the-105-mm-m101-howitzers-to-ukraine/>
- Ward, A. (2022, February 25). *'Almost not possible' for Ukraine to win without West's help, Ukraine official says*. POLITICO. <https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2022/02/25/almost-not-possible-for-ukraine-to-win-00011969>

- Wilk, A. (2022, June 7). *Wojna niewygrana, wojna nieprzebrana. Sytuacja militarna po 100 dniach rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie*. <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2022-06-03/wojna-niewygrana-wojna-nieprzebrana-sytuacja-militarna-po-100>
- Wilk, A., & Żochowski, P. (2022, November 14). *Chersoń pod kontrolą Ukrainy. 263. dzień wojny*. <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-11-14/cherson-pod-kontrola-ukrainy-263-dzien-wojny>
- Williams, J. (2022). *Here's every weapon US has supplied to Ukraine with 13 billion*. <https://thehill.com/policy/defense/3597492-heres-every-weapon-us-has-supplied-to-ukraine-with-13-billion/>
- World Bank Financing Support Mobilization to Ukraine since February 24, 2022. World Bank. <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>
- Yale School of Management. (2022). *Over 1,000 Companies Have Curtailed Operations in Russia—But Some Remain*. <https://som.yale.edu/story/2022/over-1000-companies-have-curtailed-operations-russia-some-remain>
- Zelensky, V. (2022). *We are taking our decisive step by signing Ukraine's application for accelerated accession to NATO*. <https://www.president.gov.ua/en/news/mi-robimo-svij-viznachalnij-krok-pidpisuyuchi-zayavku-ukrayi-78173>
- Добромільська, С. (2022, October 30). *Україна отримала від Італії гаубиці M109L, PzH 2000 і реактивні системи MLRS. Високий Замок*. <https://wz.lviv.ua/news/476145-ukraina-otrymala-vid-italii-haubycsi-m109l-pzh-2000-i-reaktyvni-systemy-mlrs>
- Душин, В. (2022, November 11). *Политолог оцінив слова заміністра економіки України о проигрыше без помощи США*. <https://www.gazeta.ru/politics/news/2022/11/11/19012777.shtml?updated>
- Кукова, А. (2022, October 19). *Профессор Батюк раскрыл, сколько продержится Украина без помощи США*. <https://www.mk.ru/politics/2022/10/19/professor-batyuk-raskryl-skolko-proderzhitsya-ukraina-bez-pomoshhi-ssha.html>
- Орлова, В. (2022, June 12). *Арестович розповів, що без допомоги Заходу Україна уже б обороняла Львів*. УНІАН. <https://www.unian.ua/war/arestovich-rozpoviv-shcho-bez-dopomogi-zahodu-ukrajina-uzhe-b-oboronyala-lviv-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11864031.html>
- Пламенев, И. (2022, October 23). *Шмыгаль предупредил украинцев о невыплате зарплат и пенсий без помощи ЕС*. РБК. <https://www.rbc.ru/politics/23/10/2022/635484469a79475f7a990e33>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.